

Trst

Ulica dei Montecchi 6
tel. 040 7786300
faks 040 7786339
trst@primorski.eu

Primorski
dnevnik

MARGHERITA HACK (1922 - 2013)

Odšla je Kraljica zvezd

Kako mlada je bila Margherita Hack na črno-belem filmskem posnetku o odprtju astronomskega observatorija na Gran Sasso leta 1958! Med prisotnimi italijanskimi znanstveniki jo je bilo mogoče takoj prepoznati: pričeska je bila že takrat neukrotljiva, nasmeh spontan. »Eccola, eccola!« so jo z očmi pokazali udeleženci sprejema na tržaški prefekturi 12. junija lani ob njeni 90-letnici. Predvajanje filma izpred več kot pol stoletja je bil eden od takratnih poklonov jubilarici.

Margherita Hack se je včeraj poslovila od zemeljskega življenja. Ob 4. uri zjutraj je v bolnišnici na Katinari prenehala biti njeno utrjeno srce. Ob njej je - kot pred dobrim letom na prefekturi in kot vseh njenih zadnjih sedemdeset let - bdela mož Aldo.

Spoznala sta se že kot otroka, v rodnih Firencih. Margherita, letnik 1922, se je kaj kmalu izkazala kot zelo samostojna ženska. Trenirala je atletiko, kljub skromni višini prav ... skok v višino. Njena velika športna ljubezen pa je bilo kolo, na katerem jo je bilo mogoče še do pred nekaj leti opaziti po mestu.

Študirala je fiziko, diplomirala z nalogo iz astronomije. Dolgo let je moralo miniti, preden je dobila službo v astronomskem observatoriju. Raziskovanje vesolja jo je privlačevalo. Leta 1963 je prispela v Trst in postavila na noge tukajšnji astronomski observatorij. Vodila ga je 28 let, do upokojitve. Obenem je bila profesorica na tržaški univerzi. Izurila je na desetine znanstvenikov, raziskovalcev, astronomov. Sama je opravila na tisoče raziskav o zvezdah, planetih, satelitih in postala ena od svetovno najbolj znanih astronomk.

Sama je večkrat ponovila, da se ne smatra »za kakega Einsteina«, a njene raziskave in predvsem njeno posredovanje znanja so odmevali v svetu znanosti. Zato ni čudno, da je bil po njej poimenovan eden od asteroidov: 8558 Hack.

Vštric z znanstveno-raziskovalnim delom je potekalo njeno družbeno-politično delovanje. Vegetarijanka, z osmimi mačkami in kužkom v rojanski hiši, prepolni knjig (občini je podarila 24 tisoč naslovov ...), se je postavila na

stran potrebnih, za pravičnost in enakopravnost. Večkrat je kandidirala - vedno na listah levičarskih strank - in bila tudi izvoljena. V Trstu v občinski svet, ne pa v parlament, ker je pač Trst desničarsko mesto. V Lombardiji in v Laziu je imela na deželni in parlamentarni volitvah več zadoščenj (a je mesti prepustila drugim ...).

Bogata je bila njena publicistična dejavnost. Izdala je na desetine knjig, predstavljala jih je širom po Italiji in širila obzorja italijanske znanosti.

Bila je prepričana ateistka (»Verjamem le v Fiorentino«, je nekoč pikro pripomnila ...), številna so bila njena prizadevanja v bran šibkejšim.

Njen odhod je boleče odjeknil tako v Italiji kot po svetu. Spomnili so se je predsednik republike Napolitano, deželna predsednica Serracchiani, tržaški župan Cosolini (Hackova je leta 2010, Dipiazzova uprava, prejela priznanje za služne občanke Trsta). Iz vesolja je njen prihod »med zvezd« pozdravil italijanski astronom Parmitano. Andro Merku, ki si jo je bil hudomušno »izposodil« za enega od svojih najbolj uspešnih kabaretnih likov, se ji je na fb zahvalil za njeno humorno dušo. Za Petra Verča je (vedno na fb) odšla »najbrž največja Rojancanka.«

Odšla? Kje pa!

Svojemu velikemu prijatelju, novinarju La Stampe Federicu Taddii, je pred kratkim razkrila: »Saj ne bom izgini-la: spremenila se bom v molekulo in na tak ali drugačen način ostala na tem svetu.«

Grande!

M.K.

LONJER - Od jutri Umetnostna delavnica Arteden

Jutri bo v Lonjerju pri Trstu startala enajsta izvedba Artedena - mednarodnega umetniškega tedna, ki povsod povzema pozornost stiku med umetniki manjšinskih in večinskih evropskih etničnih skupin. Eksperimentalna delavnica vabi k ustvarjanju goste - umetnike iz raznih evropskih krajev. Obenem ponuja prostor tudi krajevnim ustvarjalcem, združenjem, mladim in, nenazadnje, prebivalcem vasi Lonjer.

Spored letošnje delavnice ponudja interaktivnost med različnimi pristopi (slikarstvo, fotografija, glasba, ples, poezija ...), preizkušanje, odprtost in dostopnost vsem, ki bi se radi vključili v poletni ustvarjalni krog.

Arteden prireja SKD Lonjer-Katinara v sodelovanju z različnimi združenji med katere sodita KD za umetnost KONS in FotoVideo Trst 80. Sodelujoči umetniki, ki bodo svoje delo predstavili občinstvu v soboto, 6. julija, ob 20. uri v Lonjerju, so: glasbenik Tomaž Nedoh, plesalka Daša Grgič, pesnik Roberto Dedenaro, slikar Zoran Rožič, in fotografinja Yoshimi Yokoyama.

POGOVOR - Lani ob 90-letnici Margherite Hack

»Verjamem v materijo«

»Najbolj skrivnostna je temna energija« - »Bog je arbitrarna razlaga« - Izsek iz intervjuja Aljoše Fonda

Ob njenem 90. rojstnem dnevu, 12. junija lani, se je Aljoša Fonda pogovoril z Margherito Hack na njenem domu v Rojanu, polnem knjig. Tako je med drugim odgovorila na nekatera vprašanja.

Kdaj ste začeli opazovati zvezde?

Z zvezdami se v otroških letih nisem ukvarjala. Ko sem bila stara pet ali šest let, mi je oče razlagal, kakšna je razlika med zvezdami in planeti. Zvezde pa me niso posebno zanimale.

Kdaj ste se odločili, da boste proučevali vesolje?

Po končanem liceju sem morala izbrati fakulteto, univerze pa sploh nisem poznala. Nekaj sem slišala o leposlovnih vedah in se tja tudi vpisala, saj mi je šlo pisanje dobro od rok. Zdržala pa sem samo eno uro. (...) Na liceju sta mi ugajali matematika in fizika, pa sem se vpisala na fiziko, kjer sem se dobro znašla. (...) Blizu inštituta za fiziko je bil astronomski observatorij: zmenila sem se s profesorjem in napisala diplomsko nalogo iz astronomije. Po diplomu sem se hotela posvetiti raziskovanju, možnosti pa ni bilo. Deset mesecev sem delala pri Ducatiju, ki je v Milanu proizvajal in-

vativne fotografske aparate. Vrnila sem se v Firence, kjer sem na črno delala v observatoriju, po razpisu pa so me končno zaposlili.

Katera vesoljska skrivnost vas najbolj fascinira?

Najbolj skrivnostna je temna energija. Ko so ugotovili, da se vesolje širi, so domnevali, da se to širjenje zaradi gravitacijske sile upočasnjuje. Nove raziskave, ki jih omogoča opazovanje z močnejšimi aparaturami, pa kažejo, da naj bi bilo širjenje že šest milijard let pospešeno.

Temna energija naj bi bila sila, ki se zoperstavlja gravitacijski sili.

Ta je največja skrivnost, dvomov pa je veliko, ker je merjenje ogromnih razdalj med galaksijami še vedno težavno.

Kako je bilo leta 1964, ko ste prišli v Trst?

Tržaški observatorij je bil zelo reven. Tam sta bila dva raziskovalca, knjižničar, uradnik in vratar. Opreme ni bilo, teleskop bi bil celo za ljubitelje premajhen. Na univerzi je bil študij astronomije namenjen matematikom, prvo leto pa sem imela enega samega študenta, duhovnika. Drugo leto so bili trije. (...) Po-

stopno so se nam začeli pridruževati mladi diplomiranci, fiziki, ki so se zanimali za astronomijo. Prva dva sta bila Roberto Stalio in Pavel Zlobec, Slovenec iz Čampora.

Je Trst idealen za raziskovalce?

Tu gotovo resno delajo. Ključna je bila ustanovitev centra ICTP, za kar ima največ zaslug Paolo Budinich.

Ste še vedno komunistka?

Sem levičarka, nikoli nisem bila članica kake stranke. V Demokratski stranki recimo niso zelo levičarji, so zelo zmerni. Jaz sem levičarka, ker hočem vsakomur zagotoviti enake možnosti za osebni razvoj.

V kaj verjame Margherita Hack?

V materijo. V to, da se je iz »juhe« osnovnih delcev razvil vesolje z nami vred. Razumem, da je to čudno, pravzaprav pa je čudovito. (...) Vemo, da je svet, ki nas obkroža, krasen. Nastanek vesolja je nekaj tako imenitnega in težko razumljivega, da se marsikdo zateče k nadnaravnim silam. Bog pa je arbitrarna razlaga, ki ji lahko verjameš ali pa ne. Moje osebno mnenje je, da so take razlage nekoliko otročje.

Aljoša Fonda

Z odlokom z dne 31.01.11 je Ministrstvo za Infrastrukturo in Promet pooblastilo tudi upokojene zdravnike za izdajo zdravniških potrdil o psihofizični sposobnosti za vožnjo.

Dr. Giuseppe CARAGLIU
torej ponovno izdaja

zdravniška potrdila za vozniški izpit,

še vedno v ul. Rossetti 5, vsak dan od 10h do 12h

in od 15h do 17h.

Ob sobotah pa od 10h do 12h.

Po potrebi, pokličite na tel. št. 339 6931345.

OD 1. JUNIJA
DO 1. SEPTEMBRA

RAZEN OB PONEDELJKIH

Odhod TRST POMOL AUDACE	Prihod GRADEŽ POMOL TORPEDINIERE
08.15	09.45
12.45	14.15
16.45	18.15

SAMO OB UGODNIH MORSKIH IN VREMENSKIH POGOJIH

Odhod GRADEŽ POMOL TORPEDINIERE	Prihod TRST POMOL AUDACE
10.15	11.45
14.30	16.00
18.30	20.00

Prodaja VOZOVNIC na krovu ladje

Enosmerna vožnja € 6,65

Povratna vožnja € 10,10

Povratna karta velja samo v dnevu izdaje

Poimenski abonmaji

10 voženj € 39,90

50 voženj € 79,75

Kolo € 0,80

Na krov lahko sprejmemo samo 2 kolesi za vsako vožnjo

POMORSKA LINIJA GRADEŽ TRST
2013

INFO:
800 955 957
apt@aptgorizia.it
www.aptgorizia.it

POMORSKA LINIJA